

KHOA HỌC CƠ BẢN: CHƯA ĐƯỢC ĐẦU TƯ TƯƠNG XỨNG

KHOẢNG CÁCH GIỮA KHOA HỌC CƠ BẢN VIỆT NAM VÀ CÁC NƯỚC TIÊN TIẾN CÒN RẤT LỚN VÀ TRONG ĐÓ MỘT SỐ LĨNH VỰC CÓ NGUY CƠ TỤT HẬU. MỘT PHẦN NGUYÊN NHÂN LÀ DO CÔNG TÁC ĐÀO TẠO CÁC NGÀNH KHOA HỌC CƠ BẢN HIỆN NAY ĐANG GẶP NHIỀU KHÓ KHĂN, BẤT CẬP.

PHÓNG VIÊN ĐÃ CÓ CUỘC TRAO ĐỔI VỚI PGS.TS NGUYỄN VĂN NỘI – PHÓ HIỆU TRƯỞNG TRƯỜNG ĐHKHTN, ĐHQGHN XUNG QUANH VẤN ĐỀ NÀY.

Xin Phó giáo sư cho biết đôi nét về các ngành khoa học cơ bản (KHCB) ở Việt Nam hiện nay?

Đối với các nước phát triển, KHCB là xương sống để giữ vững vị trí siêu cường của họ, còn đối với các nước đang phát triển, việc phát triển nhanh hay chậm, bền vững và có đuổi kịp các nước phát triển hay không phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó việc xây dựng một nền KHCB vững mạnh và đúng hướng là rất quan trọng. Những năm gần đây, Nhà nước đã quan tâm đầu tư mạnh mẽ vào nghiên cứu khoa học cơ bản, thể hiện ở sự đầu tư tài chính, tăng cường cơ sở vật chất và con người. Nhà nước cũng có nhiều chính sách nhằm thay đổi mô hình hoạt động khoa học công nghệ (KHCB) nước nhà. Đó là phát triển thị trường công nghệ; trao cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm cho các cơ quan khoa học công lập; lập Quỹ phát triển KHCB quốc gia nhằm làm thông thoáng phân nào cơ chế tài chính đã áp dụng lâu nay khi thực hiện các đề tài, dự án KHCB. Những điều chỉnh này bước đầu phát huy tác dụng và kích thích sự sáng tạo của các nhà khoa học. Tuy nhiên, kết quả đạt được chưa tương xứng với tiềm năng và yêu cầu phát triển.

Vậy kết quả đó cụ thể là như thế nào, thưa Phó giáo sư?

Có thể thấy, cho đến nay KHCB của Việt Nam vẫn bị xếp vào khu vực chậm phát triển. Có một thực tế là nhiều học sinh Việt Nam đoạt giải cao trong các kì thi Olympic quốc tế về Toán học, Vật lý, Hóa học, Sinh học và Tin học, nhiều nhà khoa học đã trở thành chuyên gia hàng đầu ở các viện nghiên cứu, trường đại học của nước ngoài. Điều này cho thấy trí tuệ người Việt có thể đạt tầm cao thế giới. Những thành tích kiệt xuất của GS. Ngô Bảo Châu trong lĩnh vực toán học là một minh chứng điển hình. Tổng số các công trình công

bố quốc tế của Việt Nam hiện nay tuy đã tăng nhiều so với trước nhưng vẫn còn chưa bằng một số trường đại học hàng đầu của Thái Lan, như Chulalongkorn hay Mahidol. Bên cạnh đó, khoảng cách về KHCB giữa Việt Nam và các nước tiên tiến còn rất lớn và trong một số lĩnh vực chúng ta có nguy cơ tụt hậu. Ngay trong khu vực châu Á thì một số nước như Trung Quốc, Ấn Độ, Singapore đang có những nỗ lực phi thường để phát triển KHCB. Họ không chỉ thu hút tài năng trong nước mà còn thu hút của nước ngoài, trong đó có Việt Nam.

Vậy Phó giáo sư có thể cho biết những thách thức mà Trường ĐHKHTN – ĐHQGHN đã và đang phải đối mặt?

Trường ĐHKHTN, ĐHQGHN có tỷ lệ cán bộ đạt chức danh GS, PGS, TSKH và TS trên tổng số cán bộ giảng dạy thuộc loại cao nhất trong cả nước. Trường luôn là đại học (ĐH) hàng đầu của Việt Nam trong lĩnh vực đào tạo cán bộ KHCB cho đất nước. Tuy nhiên như tình trạng chung, Trường cũng đang gặp phải khá nhiều khó khăn trong công tác đào tạo. Có một thực tế đang diễn ra là ngày càng ít các sinh viên muốn theo học ngành KHCB và sự thiếu hụt nhân lực về KHCB đã và đang xảy ra. Đặc biệt, đội ngũ các nhà khoa học có năng lực nghiên cứu và các chuyên gia thuộc lĩnh vực KHCB ngày càng thiếu hụt

>> PGS.TS Nguyễn Văn Nội

trầm trọng. Nguyên nhân là do mức tăng ngân sách chi thường xuyên hàng năm Trường không đủ bù đắp chi phí tăng do thực hiện chính sách, chế độ cải cách tiền lương của Nhà nước cộng thêm các yếu tố trượt giá do lạm phát. Thêm nữa, việc đầu tư cho giáo dục đào tạo hiện nay còn phân tán, chưa rõ định hướng ưu tiên cho các ngành KHCB. Bên cạnh đó, chính sách tiền lương chưa đáp ứng được nhu cầu thiết yếu của đội ngũ cán bộ viên chức. Với mức lương như hiện nay, Nhà trường đang gặp nhiều khó khăn trong việc giữ và thu hút đội ngũ cán bộ có trình độ cao tham gia giảng dạy. Tóm lại, mặc dù suất đầu tư cho sinh viên các ngành KHCB ở ĐHQGHN đã được điều chỉnh, nhưng không đủ để tạo ra bước chuyển biến có tính đột phá cho các ngành đào

tạo này.

Vậy Trường ĐHKHTN, ĐHQGHN có giải pháp, kiến nghị gì nhằm sớm khắc phục tình trạng trên, thưa Phó giáo sư?

Đứng trước những khó khăn thách thức trong việc đào tạo các ngành KHCB, được sự ủng hộ về chủ trương của Bộ Tài chính, Bộ GD-ĐT và ĐHQGHN, Trường ĐHKHTN đã đề xuất Đề án đào tạo thí điểm, áp dụng cơ chế đào tạo các ngành KHCB theo đơn đặt hàng của Nhà nước. Mức đầu tư kinh phí sẽ được tính toán dựa trên suất đầu tư thực tế để đào tạo sinh viên đáp ứng chuẩn đầu ra theo tiêu chuẩn kiểm định chất lượng chung của ngành và yêu cầu đặc biệt của sản phẩm đào tạo.

Bên cạnh đó, Nhà nước cần có cơ chế ưu đãi, khuyến khích giảng viên và sinh viên các ngành KHCB. Cụ thể, phải tăng cường nguồn lực tài chính cho thực hiện nhiệm vụ cũng như đảm bảo quỹ lương và nguồn thu nhập hợp lý cho giảng viên để họ có thể chuyên tâm giảng dạy. Sinh viên các ngành KHCB được bù đắp một phần sinh hoạt phí và chi phí học tập, tạo sự yên tâm cho sinh viên trong việc tập trung học tập nghiên cứu tại Trường./

Xin cảm ơn Phó giáo sư!

VIỆT ANH (thực hiện)

